

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

65 DE ANI DE LA FAURIREA P.C.R.

PARTID AL DEMNITĂȚII

Actul făuritor de acum 65 de ani... mai ales ideea de demnitate în seama și sub împlicarea creștea s-a afirmat și se afirmă tot mai puternic...

Transformări esențiale s-au produs în geografia țării și ele fac punctul optim de lezătură cu propria noastră condiție... mai ales ideea de demnitate în seama și sub împlicarea creștea s-a afirmat și se afirmă tot mai puternic...

Desen de Ilie Florin

SUB SEMNUL CONGRESULUI IX

Timpul nostru cultural

Orizonturile politice ale culturii sunt îndoite nesocotite de „sociologia beletistică”. Beletristica puritană se apără din răspuneri de sociologie... vorba despre cartea, unică în felul ei, în care se îmbină sensibilitatea cu erudiția...

Ilie Bădeșcu
Continuare în pag. a 7-a

Revoluție și continuitate

În istoria milenară a poporului nostru, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea de a săvârși cea mai amplă și mai profundă mutație revoluționară... în istoria milenară a poporului nostru, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea de a săvârși cea mai amplă și mai profundă mutație revoluționară...

Revoluția este o prăvălie de schimbări care năvălește asupra noastră... în istoria milenară a poporului nostru, Partidul Comunist Român și-a asumat misiunea de a săvârși cea mai amplă și mai profundă mutație revoluționară...

Fl. Constantiniu
Continuare în pag. a 6-a

Antologia Luceafărul

POETII ȘI PARTIDUL

Prin simplitate Prin simplitate totul ajunge la omagiu, și mormurul și gândul și răzvăntările firii, învesmintind sublima figură a iubirii; striviți ca pe o muscă petitul din odagiu... Prin simplitate totul se schimbă-n proaspăt fruct cu nedeia-i poigărită murtind de transparență, cu simbul nobil: și surs și chintesență, tăind în carnea poamei ovalu-i apeduct.

Virgil Teodorescu

Sunetul păcii pe pământ

Sunetul pur al unui timp, esența sa exprimată plener și judecată sub zodia de foc a istoriei, a fost întotdeauna creația... Sunetul pur al unui timp, esența sa exprimată plener și judecată sub zodia de foc a istoriei, a fost întotdeauna creația...

Gabriel Iuga
Continuare în pag. a 7-a

Reportajul ca mărturie de conștiință

Și în pînă nu demult controversat, refuzând din capul locului să fie catalogat într-un loc anume și fiind în genere circumscriș a-zisei literaturi de frontieră... și în pînă nu demult controversat, refuzând din capul locului să fie catalogat într-un loc anume și fiind în genere circumscriș a-zisei literaturi de frontieră...

Adrian Dafir
Continuare în pag. a 2-a

Ca o ființă, griul

Fac aceste însemnări gândindu-mă la drumul lung și întințit al primăverii și mai ales la faptul că nu întotdeauna și nu peste tot, ei, acest drum, face parte sau se smulge din noi... fac aceste însemnări gândindu-mă la drumul lung și întințit al primăverii și mai ales la faptul că nu întotdeauna și nu peste tot, ei, acest drum, face parte sau se smulge din noi...

A.I. Zăinescu

ATITUDINI

În acest număr: ● Cărți și eroi contemporani ● Dicționar român de idei și sentimente ● Poezia angajării.

ROMANUL RĂMÎNE ROMAN

Generală era (și este) că mai important este cum scrie și nu ce scrie autorul... generală era (și este) că mai important este cum scrie și nu ce scrie autorul...

Florentin Popescu
Continuare în pag. a 2-a

SUB SEMNUL CONGRESULUI IX

M. EMINESCU: «Opere» vol. XIII (Editura Academiei)

XII

contactul desfășurat cu gazetăria eminesciană, facilitat de continuarea ediției Perpetiscu, prin grija unui colectiv format și îndrumat de Alexandru Oprea, impune o modificare a imaginii lui Eminescu pe care am menționat-o. Poetul lui «capul în noiri» îi ia locul un gazetar activ, cu o viziune politică fermă, extrem de implicat în viața societății românești, un director de conștiință în cel mai mare ziar al vremii, imaginea de album desuetă a unui scriitor apatic, abulic, dus de valuri, incapabil de adaptare și de hotărâri practice este înfrântă de conținutul, de adresa și de consecințele articolelor lui politice.

Foarte puțin cunoscut este episodul din 13 martie 1881, cind timp de circa șapte ore Adunarea deputaților discută cu aripidele Timpu

la cărui prim redactor era Eminescu. Ziarul și redactorul său cel mai de seamă devin ținta atacurilor în parlament. Data de 13 martie 1881 devinând una dintre cele mai importante din biografia lui Mihai Eminescu. Atacul privea pe acest director de conștiință ireductibil, căruia roșietății nu-i puteau opune altceva decât o uzură lipsită de scrupule, prin procese de presă, prin amenințări în presă, prin atacuri în parlament.

Sfârșitul lui 1880 și începutul lui 1881 constituie în viața lui Mihai Eminescu repere de vîrf, cu caracter decisiv. Pe aceste cote de încordare s-a zis că Junimea a introdus «ruralii» în literatură. Ceea ce este adevărat, dar n-a făcut-o și în politică. Democrația Junimii a fost limitată și rezervată. Slavici n-a fost nimic mai mult decât conducător al Tribunei sibiene din punct de vedere politic. Eminescu doar prim redactor al Timpu

ca fost. Caragiale care a avut ambiții politice n-a ajuns să fie deputat, în ciuda eforturilor depuse. Pentru acesta din urmă (care a fost todeauna ca de origine lui Ioana, subire bătăie de joc ca și «tărănia» lui Creangă la adresa unei specii de aristocrațiști pe care o aveau sub ochi la sedințele Junimii), a rămas un mister de nepătruns și o cantină injustiție, că membrii marginali ai cercului literar al Junimii, «pleveșca», a făcut carieră politică, pe cind marile ei valori intelectuale și literare au fost tot timpul perifone.

Politică au făcut mai ales intelectualiți Junimii, club politic ascuns sub haină culturală și literară, și aproape deloc ceilalți. Informațiile actuale ne permit să știm că Titu Maiorescu făcea parte dintr-o societate secretă și că misiunile lui politice, sincronice cu cele ale altor junimisti, căută să aibă o explicație aici. În Amintirile la Junimea ale lui Iacob Negruzzi este o prea mare fervoare a disculpării și a incriminării, pentru a nu bănuți dincolo de explicațiile memorabile ale profesorului. Cînd discutăm și mai mult decît alt, delimităm în cuprinsul Junimii pe Eminescu, Creangă, Rașcu și Slavici, de Titu Maiorescu; și îi opune acestuia din urmă pe A.D. Xenopol și pranzătorii ochi al lui N. Iorga pe lângă cei din jurul lui. Este în mod deosebit clar adunarea care, vinturind principii și vorbe mari

să diminueze poziția în literatură a celor ce au făcut mai înții de toate politica.

Nici unul din marii scriitori care au aspirat să joace un rol pe marea scenă politică a țării n-a avut drumul deschis de prietenii lor literari care făceau politica. Acesta este un demeniu rezervat și dacă un intrus, pătruns aici printr-un concurs de împrejurări oarecare, devenea indezirabil, era lepădat fără milă. Cazul scriitorului Radu Ionescu, complotist alături de C.A. Rosetti, împotriva lui Alexandru Ioan Cuza, intrat ca atare în istorie, devine revelator: din ziarist ajunge deputat, îndeplinește și misiuni de stat, este chiar agent diplomatic la Belgrad, dar va fi înlăturat fără nici o explicație, bătînd la usă închise și sfîrșind la 39 de ani ca un deplasat. O centură de fier, blochează sau elimină, cu un gard electric, pe neinițiatii din marile afaceri politice românești. Sedința din martie 1881 peste care s-a trecut pînă acum, marchează pentru Mihai Eminescu, după mai multe semne, începutul unui sfîrșit care va lung și nu seamănă cu cel din creaștile constituente cunute ale vieții lui.

În 1878, Timpu fusese supus unui proces de presă, cu atât mai grăitor cu cît cei care-l acuzau stăteau la originea culpei imputate ziarului. Pe scurt, era vorba de un text, introdus împotriva redacției Timpu în Căminul Guvernului liberal pune jandarmii să-i fie în afara orașului pentru a nu-și putea susține drepturile. Românul, în maniera sa gongorică și diversionistă, prezintă mișcarea jandarmilor ca pe o «conspirație» care trebuie denunțată «naționali». «Ei, mări, țagmă patriotică, nu cunoașteți pe român, nu l-ați cunoscut nicicînd și, prietenește vorbind, să vă păzească sufletul ca să-l cunoașteți vreedată. Rar și-arfata arama, dar cînd și-o arată atunci s-a sfîrșit cu d-ai-de voi». Cu acest prilej se redactează în Timpu o scrisoare la gazetarilor roșietști, căzud Vladimirescu și căruia misterioși liberalii voiau s-o urzesc. Și pentru că Românul și compania se dădeau drept «naționali», Mihai Eminescu întreabă: «Care națiune, onorabilă țagmă? Oare nici țagmă, țagmă patriotică, nu cunoașteți pe român, și a rămas redusă națiunea voi? Oare nici ot mil de țărani nu mai fac parte din națiune și ea se compune numai din promiscuitatea banchetului lui C.A. Rosetti?»

La antipodul «promiscuității» acestui banchet, Mihai Eminescu a fost cu o vreme un guvernator de roșietști, cu sutele de mii de producători de bunuri, cu clasele pozitive contra celor suprapuse, a fost cu poporul, căruia i-a dorit un stă și o formă de guvernămînt pe botivă mare și a trecut în sfîrșit în locul banchetului Vladimirescu, al cărui «creeșt efrit» îl venera, Mihai Eminescu a întrebuitat un toc cu cerneală violetă.

P.S. Întrepuem aici seria noastră de articole declanșate de apariția volumului de Opere, XIII de Mihai Eminescu, cu conștiința că ele nu epuizează nici informațiile, nici problemele pe care volumul de pînă acum le conține. Elementele noi aduse de cartea în «Atamant» sunt în Amintirile lui Eminescu. Ediția din 1985, întîrșec și depășesc unele din încheierile noastre.

urmărea eliminarea din arena gazetăriei a redactorului de la Timpu. Aparentarea lui P.P. Carp se poate reduce la o critică simplă și gravă: guvernele românești în loc de a face administrație, fac politică, în loc de a se ocupa de instituții și de funcționarea și consolidarea lor, se ocupă de chestiuni de partid. Era, în fond, și punctul de vedere al Mihai Eminescu, și în acest sens, cuvîntul lui P.P. Carp a constituit și cea mai bună apărare a Timpu și a redactorului său. Dar poetul merge mai departe: el acceptă critica formulată de P.P. Carp dintr-o perspectivă politică, dar o completează, dîndu-i un sens nou. Desigur, răul social vine din proasta organizare a instituțiilor, din reaua tocmală socială («bună țară, cea tocmală»), dar, mai mult decît atât, peste primul rău vine al doilea, care-l agravează pe primul. Este pleava de «postulați» care, nașcînd stăutul român, este pătura improductivă, creație a liberalismului, zice Eminescu, care parazităază munca poporului.

De aici, din 13 martie 1881, teoria păturii suprapuse, cu rădăcini în articolele anterioare, capătă contur și direcție. Tăgma răuă dintr-unre popor și «pătura suprapusă» devine marea temă eminesciană. Una din marile lui concluzii, ieșită din analiza crizei care îmbolnăvise societatea românească la sfîrșitul secolului XIX, este delința păturii suprapuse, cu pătura inactivă, improductivă, bugetară, care învine convine, o pătura exploatoare de configurație istorică particulară. Împotriva ei va vorbi de aici înainte tot timpul Mihai Eminescu, ei i-a imputat situația României pe de-a întregul și în mod deosebit situația guvernului. Vină «neofanariotilor» era că nu s-au putut «adapta poporului».

Este de prisos a da cităționi din care s-a reiașat cel de legat era Eminescu de problema țărănească și de situația disperată a satei din România la începutul secolului XIX. Ele puține găsite cu ușurință de origine deschide volumele de opere. De puține ori în gazetăria românească s-au mai scris rînduri alite de pline de compasiune și de respect pentru țapa țării, pe care, cu o încredere în deosebit, ele puține prăstrucătoare a statului. Spiritul acestor rînduri de excepție îl vom regăsi în scrierile didactice ale unui prieten al poetului, la Ion Creangă, și ele du pilduitor către 1848, dar pe fir țărănesc. Mihai Eminescu n-a vorbit, deci, în numele conservatorilor ci în numele adevăratei democrații. Acestea sunt două cauze, ambele extrem de importante și suprapuse. Este pătura care-l organiză și Mihai Eminescu acesl proces politic indirect din 13 martie 1881. Alte de face să crească intensitatea gazetarilor eminescieni de aici înainte și altă cauză: apariția acestor teorii extreme din Serisoarea a III-a, a cărei prefăcare ultimă și dare la iveală este din mai 1881.

În mai 1881, țărănii cer prin Kogălniceanu în Căminul Guvernului liberal să se revizuiască Constituția liberală pune jandarmii să-i fie în afara orașului pentru a nu-și putea susține drepturile. Românul, în maniera sa gongorică și diversionistă, prezintă mișcarea țărănilor ca pe o «conspirație» care trebuie denunțată «naționali». «Ei, mări, țagmă patriotică, nu cunoașteți pe român, nu l-ați cunoscut nicicînd și, prietenește vorbind, să vă păzească sufletul ca să-l cunoașteți vreedată. Rar și-arfata arama, dar cînd și-o arată atunci s-a sfîrșit cu d-ai-de voi». Cu acest prilej se redactează în Timpu o scrisoare la gazetarilor roșietști, căzud Vladimirescu și căruia misterioși liberalii voiau s-o urzesc. Și pentru că Românul și compania se dădeau drept «naționali», Mihai Eminescu întreabă: «Care națiune, onorabilă țagmă? Oare nici țagmă, țagmă patriotică, nu cunoașteți pe român, și a rămas redusă națiunea voi? Oare nici ot mil de țărani nu mai fac parte din națiune și ea se compune numai din promiscuitatea banchetului lui C.A. Rosetti?»

La antipodul «promiscuității» acestui banchet, Mihai Eminescu a fost cu o vreme un guvernator de roșietști, cu sutele de mii de producători de bunuri, cu clasele pozitive contra celor suprapuse, a fost cu poporul, căruia i-a dorit un stă și o formă de guvernămînt pe botivă mare și a trecut în sfîrșit în locul banchetului Vladimirescu, al cărui «creeșt efrit» îl venera, Mihai Eminescu a întrebuitat un toc cu cerneală violetă.

P.S. Întrepuem aici seria noastră de articole declanșate de apariția volumului de Opere, XIII de Mihai Eminescu, cu conștiința că ele nu epuizează nici informațiile, nici problemele pe care volumul de pînă acum le conține. Elementele noi aduse de cartea în «Atamant» sunt în Amintirile lui Eminescu. Ediția din 1985, întîrșec și depășesc unele din încheierile noastre.

M. Onghuanu

Romanul rămîne roman

Urmare din pag. 1

aceste fapte: c) dialectica faptelor, adică alte posibilități interpretative; d) considerațiile autorului despre punctele anterioare; e) fundalul conceptual filozofico-estic față de care opera nu poate fi înțeleasă conform intenției». Evident, alții în felul unor argumente atît de nefiresci, cît și provocatoare, cititorul adoptă în cele mai multe cazuri o atitudine de prudență ironică la care se adaugă curînd un pesimism din de dezamăgire și îndiferență dictată de rațiune și nevoia noastră intimă de căutare a unui sens în lucrul pe care îl citim. În acest context, în 1985, pe noi adepți ai formulei (inventată totuși de André Gide în 1891): anul (anii) apariției primelor creații de acest gen, o formulă literară dintr-un început ambiguu care a traversat în timp aproape toate literaturile europene, eminescienii literaturii observînd la un moment dat certe semne de obeșală în chiar interiorul metodei, un fel de leucemie morală și formală intru totul explicabilă, dată fiind subțirimea exagerată a metodei și, nu în ultimul rînd, imbrățișarea progresivă a acestuia. În acest context, cu totul surprizătoare, neobșnuită și inexplicabilă rămîne atitudinea unei părți a criticilor actuale de a descoperi la noi adepți ai acestei vechi formule demult desuetă în literaturile europene un nou stil care poate oferi cititorului noi și rafinate delicii estetice și intelectuale. Sub stă de din hobo-madarul «România literară», cunoscutul critic Nicolae Manolescu descoperă chiar cinci noi trăsături dominante, avangardiste, cînd cînd domina sa, în proza scurtă textualistă a noului val de prozatori tineri din generația '80. Trăsăturile pe care le ampută sunt: 1) nota de claritate; 2) nota de simplitate; 3) nota de simplitate; 4) nota de simplitate; 5) nota de simplitate; 6) nota de simplitate; 7) nota de simplitate; 8) nota de simplitate; 9) nota de simplitate; 10) nota de simplitate.

Dar, ce este de fapt, metaromanul? Înainte de a răspunde la această întrebare, să vedem mai înții ce este romanul. Probabil cea mai corectă (dar și cea mai uscată) definiție a acestuia o găsim în Dicționarul explicativ al limbii române: «...conspice a genului epic, de întindere mare, cu conținut complex, care se desfășoară de-a lungul unei anumite perioade și angajează mai multe personaje, presupunînd un anumit grad de adîncime a observației sociale și analizei psihologice».

Să ne oprim puțin asupra primei propoziții a definiției, care spune că romanul este o specie a genului epic, gen epic însemnînd, conform aceluiași Dicționar explicativ, «unul dintre principalele genuri literare, care cuprinde diverse specii de narățuni în versuri și proză, dezbătînd cu o relativă obiectivitate portretul fizic și moral al persoanelor, faptelor, fîcilor și fîcilor cu mediul înconjurător». Aici intervine însă prima contradicție flagrantă între roman și metaroman, și anume aceea că în metaroman nu mai există, ca în romanul propriu-zis, o narățune continuă, logică, ci, cel mult, cîteva frînturi epice, o povestire mereu decapitată extrem de mult timp și complicată inutil de intervențiile și revenirile permanente ale autorului asupra acesteia. Revenirile autorului (și, vom vedea mai departe, nu numai ale autorului) sînt atît de spectaculoase și confuze (sau creatoare de confuzii) încît la un moment dat cititorul își pune legitima întrebare dacă metaromanul aparține cu adevărat genului epic, zis tradițional, alit de formă consacrată în constituția cititorului de evoluția istorică a literaturii. Pentru scurtarea demonstrației noastre nu mai dăm nici un fel de citate din cuprinsul unor asemenea

metaromane apărute la noi, citate care ar înțări fără îndoială prezențul punct de vedere. Derutați la un moment dat de psiholegală subtilă a autorului în cuprinsul propriilor sale cărți, noi înșine am scris desigur de recent un studiu (nepublicat) al metaromanului de acest gen, încercînd să înțelegem metaromanul și formă clară din unghiul genului epic, ceea ce a dus, mărșmurșit, la o muncă inutilă, cvasi-totul ratată, fără nici o iluminare spirituală.

În mod normal, o narățune angajează, cum se vede din definiția romanului, mai multe personaje, are o logică, o curgere interioară clară, extrem de bine delimitată și determinată, realizarea artistică finală a romanului depinzînd numai și numai de măiestria și talentul autorului. Metaromanul însă nu are nici subiect, nici personaje, nici intrîng, nici punct culminant și nici mărșmurșit. El este un text asupra lui însuși, o simplă teorie asupra ei însăși, un roman al (facerii) romanului, un metaroman. Nu întîmplător critica literară, cu extraordinarul ei simț intuitiv interior, conștient sau nu, a simțit nevoia să delimiteze curva metaromanului de romanul zicînd: «cînd romanul deschis, cînd anti-roman, nou roman, roman sac sau roman recherche. Noi înșine am propus la un moment dat denumirea de roman mimetic, neîntînd atunci adevăratul sens, adevărata realitate a acestui fel de estetică atît de greu de etichetat critic. Fîind deci un text asupra lui însuși, metaromanul nu este roman. Formularea noastră, în aparentă paradoxală și deloc agreabilă auzului, poate sintetiza într-un fel imaginea noastră despre acest fel de literatură. Includînd în ea însăși atât frînturi narative, cît și teorii, păreri, opinii, eseuri asupra acestor frînturi sau chiar teorii asupra teoriei, opinii despre opinii, eseuri despre eseuri, opinii ale personajelor despre ele înșele și despre creația însăși, opinii ale cititorilor despre cartea care se scrie etc. etc., metaromanul face îndoielile de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar: din sfera romanului propriu-zis, forînd separat o cu totul altă existență, o altă credință asupra literaturii. Din orice unghi ar fi privit, metaromanul nu este nici creație și nici teorie, ci un fel de prozocerzică fără intrîng, fără personaje, fără subiect. Într-un mod năprăznic și răcoros, cartea însăși își este stieși subiect și hrană. Pornit inițial să revoluționeze arta romanului, metaromanul a ieșit complet de sfera rama acestuia, forînd, emitem această ipoteză, o cu totul altă specie literară absolut distinctă o specie literară, realitate extrem de sensibilă și dificil de analizată, cu alte instrumente critice înă decît cele folosite la analiza creației românești așa-zis tradiționale, atît de bine fixată de-acum în conștiința publică. Aceasta nouă formulă literară, care rămîne să-și justifice existența în fața cititorilor nu se poate substitui în nici un fel de nici un fel de literatură și nu are nici dreptul unui imperativ estetic explicit așa cum se întîmplă în practică. Cu alte cuvinte, romanier nu este autorul de metaromane ci romanierul adevărat, indubitabil de drept clar

Om unu ideal

Privind lumea cu un fel de obiectivitate sensibilizată, Nicolae Moromete din Marele singuratie al lui Marin Preda nu pare a fi chiar atat de incantat de ceea ce vede. Lumea vazuta nu seamana deosebit de lumea...

implică și este admis în drama istorică pluralistă mai întâi ca un creator apoi numai ca temă a creației în sine, a acelei creații careia el nu-i mai poate intelege întotdeauna justificarea rațională. Obstrucția acestei înțelegeri este făcută nu numai de propria sa experiență ci de un curent de experiențe vizibile și explicabile, încă numai de o eventuală posteritate curieră. La cei peste treizeci și cinci de ani ai săi, Nicolae locuiește singur într-o odaie nu prea spațioasă, mobilată cu „un pat alb de fier, cu un plectru de cafea, cu o pernă îmbrăcată de perete, cu noptiera alături, cu un aparat de radio ieftin, la îndemână când te culci pe pat, pe de curate cu o mochetă verzuie pe ele, un raft cu cărți și o masă în apropierea ferestrei, la care se vede că se lucra”. Odaia aparține Casei Grădini de la Mogoșoaia iar cărțile de pe masă sînt niște tratate de specialitate, Nicolae învățînd intens pentru a-și da examenle finale de inginerie horticolă, amănunt semnificativ în ceea ce privește deloc intrerupcia sa legătură sentimentală, oarecum insesizabilă, cu pămintul, cu purlărea netrucată a florii, a naturii. Nicolae are un fiu, Ilie, de vreo cinci-sase ani, făcut cu măriaora Fintina ajunsă ea, în urma unor eforturi deosebite, asistentă medicală. Măriaora este și ea o femeie la fel de singură care-l iubește și-l așteaptă mereu pe Nicolae care nu are încă nici măcar înțelegerea ei. A fost o vreme activ în mai multe locuri și, în urma unor întâmplări ambigue, ocazionale, se retrage la Mogoșoaia ca lucrător cu lopata. Când îl vizitează aici fostul notar Iosif, Nicolae nu era așezat decât de un singur prieten, Michi, un cine ermit și ciudat care latră și apucă musafirii de pantaloni numai atunci cînd aceștia pleacă. Cit a fost activist, Nicolae încercase să schimbe lumea și nu reușise iar acum intrare într-un fel de mulțime semnificativă, o însingurare pe care n-o va intelege niciodată pe deplin nici el însuși. Ajuns în acest punct critic care se lungeste parcă fără măsură, lui Nicolae îi vine și foarte greu să-l părăsească: „Am vrut odată să schimb lumea, îi mărturisea el lui Iosif, venit la el pentru a-l determina să iasă din însinguratul său cerc. De ce trebuie să-o iau de la cap și să merg pînă în pinzele albe? (...) Uite, zise Nicolae cu o bruscă însuflețire (...), imi amintesc perfect cum vedeam lumea la cincizecize ani; tot așa o văd și acum după ce virsta mi s-a dublat demult (...). Nici o schimbare! N-ar trebui să-am, cînd mă uit peste lume, o privire de om de peste treizeci și cinci de ani? N-ar fi normal? N-o am și nu numai că nu regret, dar mă bucur de dimineața și pînă seara și în somn sînt încîntat”.

CĂRȚI ȘI EROI CONTEMPORANI

putea numi nivelul indefinitului, nu însă și la acela al definitului. Simina Golea aducîndu-i lui Nicolae marile dar, marca iubire convenită unei vieți omenești fără a putea însă să-i clarifice intrulul și viața lumii, avea viață care este fără îndoială o continuă creație intimă, căreia nu i se poate intelege întotdeauna marea: „Nu știu — îi spune el la un moment dat Siminei — dacă o să ajung sau nu să întemeiez o nouă religie, dar mi-e întotdeauna atât de plăcut să mă gîndesc! Totdeauna, cînd merg cînd mă duc cu tine la cinematograful sau ne plimbăm pe străzi, cînd sînt singur printre oameni, cînd sînt singur în odaia mea, înainte de a dormi... E un vis, o lumină... Acum înțeleg? Activitatea la care faci tu aluzie că m-ai obseda e ceva brutal care nu atît că mă sperie, că nu sînt fricos din fire, dar eșecul în care zdruncină foarte tare și greu îți revii. Mi-ar trebui o credință de șoc, care să mă apere... Imi lipsește această a doua credință...”. Farmecul dramatic și puritatea acestui personaj vin poate și dintr-o fuziune de multe ori neprevăzută a valorilor de calm, de stilism liric, sentimental și uneori ironic cu acelea de trep-dalie condensată, de febră continuă ce trec mereu peste sufletul curat al lui Nicolae. Un suflet tinjînd nu atît după o natură pacifică cît mai ales după un peisaj uman purificat dar în același timp lucid și prefigurator, rațional și drept. Moartea neașteptată a Siminei Golea este pentru el o lovitură de nedreptate umitoare, fără nici un sens, o lovitură care-l poate duce pe Nicolae la detașarea aceea miuă și oarecum explicabilă care precede de cele mai multe ori curba psihologică finală a unui om suferind la modul absolut: „Cînd o văzu palidă ca cearea și nemiscată, Nicolae o recunoscu și iarși și îl coplesii deodată o insensibilitate teribilă, care îl îngrozii și care trăgea parcă de el în jos, ca și cînd sufletul i s-ar fi făcut de plumb. Tăcerea se asternu în auzul lui amorțindu-l și nu mai simțea nimic, moartea intrase și în el, și îl stăpînea cu atîta putere, încît durerea nu mai exista, după cum nu mai exista în clipele acelea, pe lume, nimic pentru el...”. Indiferent de faptul că viața lui Nicolae Moromete va avea sau nu un epilog conștient amplificat de el însuși, un epilog în care eternul feminin, sugerat în epilogul din carte în persoana inginerii zootehniste Păcșilă Nicoleta, va avea un rol mai mult sau mai puțin îndelungat ori definitiv, inginerul horticol din Marele singuratie rămîne un personaj esențial și dramatic asupra căruia apăsă continuu o extraordinară tensiune a însingurării și incertitudinii, Marin Preda fiind și în acest caz unul dintre cei mai mari creatori de ființe vii din literatura noastră, a acelor ființe în care este implicată ferm și o sensibilă fibră a ființei noastre, poate prea mult aplecată în sine printr-un prea intens dar al lucidității și al autoinvestigării conștente, aproape fără răgaz. Idealul visat de Nicolae Moromete este, fără cea mai mică îndoială, un ideal al sufletului trecut printr-un fel de clespîră a cotidianului, care acționează printr-un prestigiu imens acordat raționalismului. Drama lui Nicolae este un tribut social dat naturii umane ce se împarte continuu între simțiri și rațiune, între necesitate și iubire, și niciodată neștiind ea, această luncăoasă natură umană, unde se află acel extraordinar ideal cautat.

Gh. Negrea

Accesul la istoria adevărată

Personajele lui Ion Lăncrănjan au această viață interioară densă, tensionată, care le apropie de esența simbolică a lumii. În „Căloianii”, „Căloianul”, „Fiul secetei”, „Sufărînta urmașilor”, scriitorul analizează marile prefeceeri organice ale societății noastre de după război; sint romane ale ruperii, autorul pătrunde plin în falăile dintre lumi căutînd elementele de legătură, eternul uman simbolic ce reface ideea rîmîită, și elementele de discontinuitate; pilul și golul istoric, structurile în reasezare. Clasa țărăneasca trăiește mari pierderi pe care „Sufărînta urmașilor” le înregistrează pînă în punctele extreme; clasa muncitorească este în plin avînt cuprînzînd în sine elementele lumii țărănești, integrîndu-le dar modelîndu-se într-o anumită măsură după ele: autorul urmărește acest proces din punctul de vedere al responsabilității naționale ce-i revine muncitorului, intrucît poate ca să capteze puterile naționale, forțele vii ale poporului în procesul de reconstrucție („Fiul secetei”); intelectualitatea trăiește pe de o parte drama inadapării, pe de alta impasul negării firului conducător, uniții cu elementele progresiste din trecut: Ion Lăncrănjan se așază la confluența dintre generații („Căloianii”) și măsoară — adică: judecă, analizează creșterea și pătrunderea ei în zona prezentului. Pe aceste trei straturi — țărani, muncitori, intelectuali (care sînt, în fond, cei trei piloni de bază ai societății) — opera lui Ion Lăncrănjan este la fel de vie, o adevărată dare de semnă a vremii sale, o frescă în vopsele aspre, fără decouri de prisos, fără farduri și maști, tîndint adevărului, drumul continuității. Monu sintetizează simbolice lumea țărăneasca ardeleană în căutarea de noi structuri existențiale; el îi depășește în printr-zime, prin înțesăturile adînci cu istoria și tradiția, prin simțul lui de fărăn istoric, pe Vasile Pozdare (moldovean trecut în Transilvania, unde veghează creșterea unui combinat industrial, la început ca simplu muncitor, apoi ca director) — care, în schimb, trăiește în extensie, prin ducerea evenimentelor pînă la o limită foarte largă. Alexandru Gheșea, din „Căloianul”, sintetizează „profunzimea” lui Monu și „extensia” lui Vasile Pozdare, el este un român din toată țara, cum se spune (origine ardeleană, drumuri peste tot... și o mare pasiune a călătoriilor — stabilire în București, inima țării), intelectual de mare forță ce străbate o întreită ordine de lucruri și idei: a cunoscut perioada interbelică, apoi deceniul „obsedant” și-a avut, în fine, norocul să trăiască și să vadă începutul anilor de după ce-l de-al IX-lea Congres al P.C.R. Drumul lui simbolizează trecerea intelectualității române prin cele trei praguri esențiale ale mijlocului acestui secol. Oglînda a lumii sale, Alexandru Gheșea

Spiru Chintilă: „Constructori”

reflectă în conștiința binele și răul — mai ales pe firul răului înaintînd curajos; el străbate anii tulburi de după război oprindu-se insistînd în „vestibulul dogmatismului” cu amintirea culturii românești progresiste antebelice și cu viziunea unei lumi ce va să vie, scuturată de zgura aberanților paradoxuri ce au năpădit acest culoar de trecere spre istoria adevărată. Firu său conducător rămîne încrederea în partid, în acele fierbințe mesaje al lui Lucrețiu Pătrășcanu (personaj) pivotal în roman, un Avram Iancu actual și etern pentru lumea românească, pe care Alexandru Gheșea îl descifrează în toată limpezimea lui după transformările Congresului al IX-lea. Personajul principal din „Căloianii” este, în fond, un om care greșete odată cu timpul său, excesiv la fel ca majoritatea colegilor săi „condeieri” — dar pe care sacrificiile rezultate din greșeala formală, de suprafață (din acceptarea unor greșeli nebănuite de grave ce se pregăteau pe dedesubt, la umbra discursurilor și acuzărilor de paradă) îl trezesc mai repede decît pe alții la o realitate ce devine, fiind printre primii ce o sesizează, și a sa. La drept vorbind, actul de reabilitare a lui Lucrețiu Pătrășcanu înseamnă și pragul de sus al deceniului dogmatic, dar și închiderea acestei perioade într-un totum istoric separat, supus astfel studiului. A fost brusca trezire dintr-un vis ireal a intelectualității românești — și pilda inflăcărului comunist a rămas îndemnul continuu la reflecție. Înprejurițele ultime indoeșebii — spune Alexandru Gheșea — anii cînd a fost hărțuit și chinat, anii pentru care luptase și el, din timerețe, anii săi cei mai grei conferă marea omului și comunistului Lucrețiu Pătrășcanu, fiindcă el a fost, în același timp, om, comunist și român, patriot cu adevărat și pînă la capăt, plătînd cu viața demnitatea de care n-a putut și cred că nici n-a vrut să se despartă... De aceea să vrea, fie și în trecut, să aduc un elogiu modest și firzător barbă curajos și demn, la care mă voi gîndi ori de cite ori îmi va fi greu, la care cred că e bine să ne gîndim toți, ori de cite ori ne vor asalta incertitudinea și mirșivăia.” (vol. I, p. 368). „Căloianul” dezvăluie o lume sacrificială (Lucrețiu Pătrășcanu de o parte, Lucian Blaga de cealaltă) sint marile simboluri ale acestui lumii în care autorul găsește măsura mersului înainte; să nu uităm că prezentul pe care-l trăim se legitimează cu aceste jertfe exemplare — iată mesajul comunist și românesc al romanului lui Ion Lăncrănjan care asumarea destinului individual și colectiv, prin acceptarea senină a greutăților și, în ultimă instanță, a sacrificiului pentru o idee — personajele lui Ion Lăncrănjan devin adevărate pașuni intruchipate, contacte incisive cu lumea ideilor, exemple de iubire de patrie.

Nicolae Georgescu

Antologia Luceafarului

POEZII ȘI PARTIDUL Medalie contemporană

Comunistului
Trecînd iutiu mult rivnite praguri, din noapte spre lumină înflori, ești țara ce pe sine s-a gîndit la-ntrîtăierea celor două veacuri.
Dintr-unul vii cu fața suptă, pală, cutremurat de dor din rădăcini, cu fulgere-n țiparele de cîini, trimis dar și stăpin peste răscoală.
Din celălalt îți faci îndătinare, legîndu-ți undă vie de cei vii, mereu la fel de fericit să fii pe cit sînt toți, și-n parte, fiecare.
Biografia ta e a multîmii, urzită-n harta deas-a tuturor cu fir de singe recunoscutor colorii, datinei și frăgezimii.
Nu cumpăni nimic — doar pentru tine și dăruie fiind fără opoziție aceluia ce-alături le-ai rămas în sufletul oricărui om și-e bine.
Și celui ce-și urmează-odinc poporul, crezînd, decît ceilalți, mai mult în el, și-n totdeauna numai lui fidel, i-e dat să-i fie și conducător.
Grigore Hagiu
Contemporani
Minuni de adîncime, neașteptate încă, pereți de-oglinzi, răsfrîngeri fără sfîrșit lucind — secretul de intrare și-nțoarcere în timp, firul de pași în bolta mai adîncă, stătuile acelor ce-au îndrăznit, ungherul cu larva de planetă, chemîndu-te să fii inițiu care-atinge cu miinile lui cerul.
Dar deodată bolta, lărgindu-se-n lumină, invită scriptoarea orășului cu noi — și luna răsăcută pe cabluri ni-i vecină și creș grădini prin munții zburîndu-se de plo,
și trenuri lungi despăci, cu treceri paralele pustii ce așteaptă semnele de rod și clocotesc cupole și poduri de oțel și stoluri mari, de astre, ne cheama în exod.
Și nu ne infioară clespîră care cerne iubirea împreună cu ura, din nisipuri, și nu dormim cu visul pe leneviri de perne, cînd totul se discerne în mi și mi de chipuri,
și nu credem că drumul ales se va sfîrși, că firul vietii proprii l-am și uitat de-o vreme, Ci, ajungînd la capăt, abia se va ivi o altă lume și mai frumoasă, să ne chema.
Trei sori lucind deodată cu fulger inepens, și iată — mi de drumuri mă-deamnă să aleg — și viața, labirintul și-i: răscă tu mai sus, dar firul de izbîndă rămas-mi-a intrag îmbogățînd răsfrîngeri mereu în Timpul meu, că nu ne curmă drumul pereți de verticale tășuri de secure sfîrșitului de cale.
Vreau, celor care sîntem un semn că am trecut de-a lungul urii și al dragostei, să las. Și inima, în fire de ar la-nceput. Fir de cîntare-i numai, în urma noastră-acum.
Trecem fără sfială, cu fiecare pas pierzîndu-ne pe noi, pin' rămînem ecou la capătul de vîrstă, sub largile cupole viața ne'ntreruptă născîndu-se din nou.
Victoria Ana Tăușan
Aprinsul luminii
Strămoșii se învelesc bine cu numele lor; un cîrd de flăcări imi taie calea neașteptat.
Mi-e rodă cuvîntul de muncitor, drumul oțelului cu drumurile mele în brațe s-a luat.
Sînt grăbit, calc de-a dreptul pe sete; stелеle rup din mine vreascuri pentru focul lor, cite vor.
Salopeta cu sudorează știe să se îmbete, oțelul dă bună-zia tare în dreptul oamenilor.
Port hainele tulburi pe mine — nu-mi pasă; mă deprînd să culeg timpul deolaltă. Strig și țîrîna dă din cap că e oasă și pe ramuri netezesc locul mugurilor din daltă.
Laud oțelul, imi aleg cuvintele bine. Făcările bot din palme cu teme Oglînda pînii stă frumos atîrnată în mine, strămoșii nu se mai satura de stat în fața ei.
Firea oțelului mi-e cunoscută, puterea lui în mina fierăriea e cheie. Sudorează de mică știa cum e crescută și numai fruntea e patul unde-i place să steie.
Cred în aerul din oțelărie înfierbîntat; știu că nu ajung să putrezesc pe jos. Culoarea cerului — uități-vă — cu mine mina a dat, Dunărea face chipul curentului electric frumos.
Aeri-n nedormit, se cunoaște de departe, cercănele i se adîncesc întruna. Timpul oțelului e coperta ds carte. Pe care timpul și-a scris numele cu mina. Izvorul cu pumii în peretele luminii a bătut; muncitorii aruncă haine noi oțelului ce de sus se prînde. La Galați oțelul atît de mare s-a făcut încît știe singur în numele muncitorului lumina de unde se aprinde.
Vasile Maovicu
Ion Trif Pleșa

PUTEREA IUBIRII

CITE CEVA DESPRE OAMENI, IUBIRE ȘI MUNCA

drumurile sălăjene îți trec prin inimă. Nu neapărat pentru că pleci într-acolo cu o stare sufletească aparte, ci pentru că oamenii locului îți induc, pur și simplu, trăiri așezate, un ritm dilatat, în care al timp să te bucuri pe îndelete, ca în cele o poveste, de faptul că mai curge încă două certitudini străvechi. Sînt ei, acești oameni, un fel de statură ce învață mersul pe jos. Au reacții lente și discrete, de parcă s-ar supune unui ritual. Nu e incetăneala proverbial invocată în suete de cafeana, ci semnul unei voințe umăr trecutului, dar nici nu-l ignora. Cornel Grad, un excelent cercetător al istoriei acestor locuri, imi spune că documentele, măturările în piatră, relicvele de aici, prezente la tot pasul, sînt aidioma Fru-moasei din pădurea adormită, a span că fiecare om al meleagului e prînțur care o trezește. Iată puterea iubirii! Nu uit că fabricile Zalăului sînt clădite în locul fostei tabere a lui Mihai Viteazul. E semn că, pentru cei de aici, istoria, vitală ca și aerul fiind, trebuie respirată, mai ales atunci cînd se bucură din creș și tonic de munca lor. Acest aer este respirat prin toți porii. Îți dai seama de aceasta, după ce vei auzi crezul mindru al unui sălăjean oarecare: „Munca trebuie să meargă, și nu oricum. Meseria e fără pardon, adică sfîntă: nu admite scuze, abateri sau înghăduință”.

DESPRE ȚĂRAN ȘI ORAS

Treci prin Camăr. Primarul e preocupat de sectorul micii activități industriale și cu extinderii zero de creștere a oilor. Așa se face că peste 80 la sută din absolvenții cu zece clase rîmîn în comună, aducînd meseria de țărăn în pas cu vremurile. În Nusfalău, tinăra directoare a Școlii agro-industriale, profesoara de limba și literatura română Ruxandra Chirică, e atentă ca tinerii să prîndă rădăcini în gîmintul satului. La Ip, inginerul-sef al I.A.S.-ului, Orfan Ion, fiul lui Ioan și al Măriei, cum îi place să i se spună, te întîmpină cu voce liniștitoare: „Toate-s cum trebuie”. Sîriza mindru e și aici, cei de două, trei sau cîteva școape în plus au înțelepciunea de țărăn, căci, dacă presedinta C.A.P.-ului îți vorbește despre cîmpuri și porumb, începe și sfîrșeste, chiar acum, în toții iernii, cu un „mulțumesc din inimă școlii”.

Munca, cea iubire care „nu admite scuze, abateri sau înghăduință”, e un fel de neastîmpăr. Te luminează de acest adevăr abia acolo unde îți apare atît de evident încît nu-l mai poți evita. Un loc e întreprinderea de conductori electricei emaliată. Inteligența a peste 180 de specialiști cu studii superioare — în fizică, chimie, electronică, electrotehnică, energetică, informatică — e stimulat și valorificată ca o

Spiru Chintilă: „Tehnologii noi”

necesitate vitală. De 7-8 ani, ideile nu se mai strecoară prin tot felul de comisii, ci își dovedesc pe viu utilitatea. Într-o cercetare și producție — circuit direct și închis. Pe schimburi, tehnologii culeg informații de lucru pentru Atelierul de cercetare-proiectare. Cînd e cazul, remediile nu întîrzie, iar soluțiile mai avansate joase nu sînt ocolite. Dovada: 15 invenții breveteate în ultimii ani, 17 astăzi certificate de naștere, multe altele fiind în curs de examinare. Această „siderurgie a unei industrie de vîrf” — cum le place muncitorilor să-și dezmetice întreprinderea — a asimilat bobina de reflexie — pentru TV, în culori, conductoare pentru aviație, pentru tehnica nucleară și, în vederea valorificării superioare a cuprului, conductoare emaliată de 30 și 40 de microni. Neastîmpărul e colectiv: vor să realizeze o instalație de recuperare a cuprului — din deșeurile dușe, pînă acum, la Nefera prin feburile de urină — spre a-i ridica gradul de puritate, în măsura în care-i permite o revalorificare superioară, tot pentru piese electronice. Precizare: suma impurităților cuprului folosit în scopuri electrotehnice este sub 100 grame la tonă. Alt neastîmpăr colectiv: nu peste mult timp, utilajele necesare vor fi construite în aceeași fabrică.

VENUS DE ZAUAN

Citesc într-un documentar — Louri și momente istorice în Sălaj — semnal, ca supliment de suflet în lecțiile de istorie, de profesor Dumitru Birjag, inspector școlar: „În hotarul satului, la „calea oilor”, sau între hotarul dintre Răstoitul Mare și Răstoitul Mic, se găsesc urme ale omului ce trăia acum ca. 4000 (de ani — n.n.), în epoca neolitică, documentate de mulțimea obiectelor descoperite aici cu ocazia lucrărilor agricole”. „Urind din băile din Mesenești de Sus ca. 500 m, pe culmea dealului numit de localnici „Oșoiul Măcăului”, călătorul va fi surprins de mulțimea fragmentelor ceramice de o factură deosebită. Sînt fragmente din vasele unui trib din epoca bronzului, trib ce a trăit aici cu cea 1800 de ani î.e.n.”. „ZĂUAN. Pe teritoriul satului au fost descoperite, în ultimii ani, mai multe puncte arheologice. Cea mai importantă așezare a fost depistată chiar în cuprîntul satului, la punctul numit „Dîlma cimitirului”. Terasa care se ridică deasupra Bărcăului se prezintă deosebit de propice pentru înfrîngerea unei așezări preistorice de lungă durată. În urma săpăturilor întreprinse de Muzeul de istorie și artă Zăuan, au ieșit la iveală urmele unei așezări neolitice, au fost găsite fragmente ceramice, unelte de

lucru și piese cu funcții cultico-magice, utilizate în practica rituală; astfel: reprezentări antropomorfe (cea mai valoroasă fiind Venus de Zăuan) și vase de cult”.

Pe Valea Crasnei și a Bereteului poți culege, după ploaie, tot felul de relicve arheologice. Aflu acest altul de la cercetătoarea Eva Lakot. La Zăuan, cînd făcea săpături, i-a intrizat un elev, și, ca pedeapsă, l-a pus să sape unde era mai greu, iar Venus a apărut culcată între dărîmături. Statuetă de lut. Singurul exemplar întreg din țara. Pentru că vine din neolitic drept mesaj, Fluxul culturii Cris, e semn de continuitate și statornicie; i se potrivește, cred, rîșina de mină găsită în apropiere, căci și ea vorbește despre oameni sufleteste legați de pămîntul locului. Simbol al fertilității. Cercetătorii de la Muzeul de istorie și artă din Zălau o răsfață: doar sub ocoțirea ei desfășoară o activitate minunată, prolifică, meticuloasă și mindră.

FĂRĂ CUVINTELE MARGARETEI ALBE

Devii solemn și trăiești marea nedumerire în fața monumentului din inima satului: „S-a ridicat acest obelisc în memoria cetățenilor din localitatea Ip ucisii în timpul ocupației și terorii fascistă-hortyste în septembrie 1940. Să facem totul pentru ca asemenea evenimente să nu se mai repete niciodată!” Momentul de reculegere te copleșește ca o tainică apășare la care nici n-ai dreptul să rezisti. Ghicești sub inscripție margareta proaspătă ce-ți așază astima în cumpăni, așa cum între noapte și zi firul luminii împarte drept mesaj. Fluxul culturii albe îți umple ochii cu rouă. Ca un albatros captiv, și se zbate în irisi floarea. Iată, încerci să privești, și puritatea ei înălbește ziduri de case românești, porumbii și gîndul copiilor care, acum, învață gîndurile și gîndurile. Totul s-ar opri la o proamească cufumurare, dacă nu ar fi drumulegul ce urcă, fără ostentatie, bătrînește, nu obosit, ci bătrînește de simplu și sigur, spre locul unde odihnește mărturia: mormîntul comun. Dacă, tot atunci, în ziua de iarnă țirle și capricioasă. Farnas, inimosul cloplitor din Nusfalău, și se destăinuie cum „vede” noaptea copii încolăciți precum rimele în jurul baionetelor, ei, copii care zimbeau nevinovați, ca niște pietre albe, și confundau pusea întînsă cu o jucărie, dacă nu ascultă amintirile altora despre cum acești copii, aruncați pe gunoi, fost-au încărcăți cu furca, dacă mai află cum s-au oprit surgerile, ca un fel de lacrimi ale țărîni, cu var și apă rece la numai două săptămîni de la astuparea mormîntului adînc de 80 cm (spre via), dacă aceste a doar, și nu multe alttele, ascuți, și se revoltă auzul și, îngropat în țipete interioare, cași să-l recepăți prin uimire. Logica și se topește ca o luminare. Doar ochii, obișnuiți cu simbolul credinței sincere și al iubirii devotate, mai vad margareta, singura, numărîndu-și singuratică și cu o demnitate încercănată nenumerabilele petale, ocrotite cu stilpi de beton armat B 300 și lanțuri de mină proaspăt vopsite în negru. De aceea, vreau să-ți spun, ție, călătorule întîrziat într-o iarnă țirle și capricioasă în Tara Ardealului că, dacă ai răsuflează de pădure odihnită, nu se poate să-ți vină în minte decât versuri de dragoste. Simți, acolo, la Ip, cum țîrîna, ocrotită de inimi nevinovate, și se destăinuie, simți cum, nevinovată ca o inimă cit Ardealul, i te destăinuie: „acoperi-ți inima cu ceava / cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra tă”, și așa mai departe — cum nefiresc de omenește simte poetul.

Vasile Maovicu

Ion Trif Pleșa

65 DE ANI DE LA FAURIREA P.C.R. DE IDEI ȘI SENTIMENTE

Poetul și temele lui

Un masiv volum selectiv, din 1973, Gheorghe Tomozei și-l a botezat după titlul unei poezii: **Mașinării romantice**. Ce vreau să însemne aceste „mașinării romantice”? Probabil, în primul rând, o orgolioasă stare de spirit nu spusese și Eminescu, după atâtea experiențe: „eu rîmîn ce-am fost; romantice!”. În al doilea rând, metafora unor „mașinării” încumbă ideea unor mecanisme complicate, abil minuite, deci ideea meșteșugului poetic — element esențial în arta bujiteriei, adesea caligrafică, a lui Gheorghe Tomozei.

Cea de-a doua mare temă a liricii lui Gheorghe Tomozei, îngemănată cu cea erotică și estetică (de altfel, evocarea vechilor București și invocarea unor amori senzuale au avut o patină de epocă fanarioală), o constituie pasiunea istoriei. O pasiune devoratoare și nu mai puțin voluptuoasă. Pentru că, și aici, poetul căută, adesea, precum în cazul lui Ștefan cel Mare, episoade mai picante, oaze de lumină și culori mai pipărate, cumpăna burlescă a eroicului, înrîndindu-se cu viziunea lămească, demitizantă, desecralizantă a lui Marin Sorescu, (din piesele de teatru).

Voindu-se un nou cronicar reinviind trecutul (mai tirziu și va spune gramatic), autorul **Poezii patriei** își elogiază, mai întâi, în stilul lui Al. Andrei, înaintașii, care au toptit în slovele letopisitelor și amarul, și mihirea țării, dar și bucuria: „Cînd țara răsufăla în volnicie, / Voi cu norodul închinatîi devine, / vă ospătați cu carnea din frigare, / roșind, în bărbî, cîntări de veselie” (Cronicarii). În volumul **Lacul codrilor albastru**, imaginează o savuroasă scenă comică a spaimii generale ce i-a cuprins pe boieri la auzul veștii că Tudor, „răzvrătîtu”, a intrat, cu pandurii săi, în București: „Unul veltor de viață veche / i s-a stîns tîmput în ciubuc / vestea, cînd i-ajunse la ureche: / Tudor e la hanul lui Manuc” (Tudor la Hanul lui Manuc).

Odă poezilor dacici, din 1965, pregătea terenul pentru viitorul explorări traco-dacice din imediata **Călătorie în Icoane** tracie sau, ceva mai tirziu, din volumul **Poema patriei**. Istoria și permanența patriei, apar, într-un loc, transfigurare, cu maximă stilizare, într-o vechi pasiune botanică: „Bătrîni nu s-au înșimîminat / de săgețile navăllitorilor / și-și objeau cîrșii / ferindu-se din calea / ochilor pieșii, / Nu i-au speriat nici războinicii / tîmud sub sa / carnea dusmanilor răpuși. / Ei obșnuiau să tîna sub șei / mărunți și repezi calii... / Apoi se bucurau de pace / zidind o floare / cu lujerul lung, ca al domnițelor / din Bizanția... / ...floarea-soarelui”. (Zidire de floare). O asemenea optică se aprinde de viziunea lui D.R. Popescu din piesa **Muntele**, unde regele dacilor, Dromichaites, se îngrijea de stupii cu albine și de fel de fel de buruieni, spre stupearea lui Lisimah, care îi va cădea prizonier.

Volumele **Cronica lui Stavros**, **Gloria ierbilor** (1975) și **Poema patriei** (1977), poartă cel mai valoroasă — conștientă — mai mult vocația de poetă-artifex, a lui Gheorghe Tomozei, original prin filigranul săpat chiar pe motive cunoscute — gem de istorie.

Convins că poezia nu înseamnă numai „idei”, că nu înseamnă, în primul rând, „idei”, ci — precum lăsa de înțeles și Ion Pillat în eseurile sale — forța de sugestie a cuvîntului, muzică incantatorie și beție de culori, Gheorghe Tomozei, transcrie în vers cunoscuta cronică a „visteriului” Stavros, despre scurta și fulgerătoare domnie a lui Mihai Viteazul. Compozițional, poetul urmează cu fidelitate structura cronicilor lui Stavros, dar verbul său are ceva din desenul hieratic al picturilor bizantine, și, totodată, frenezia senzuală, frustețea culorilor carnale ale lui Picu Pătruș sau Gheorghe Petrașcu; grandiosul burlesc se îngemănează cu grotescul hilar, obținindu-se nu o dată — cum însuși poetul și-a dorit — autentice „icoane pe sticlă”. Cînd „trece Mihai Vodă la Ruscie și pornind lupta cu Mustafă pașa îl birui”, imaginea fulgerătoare a victoriei a vovodului român bunăoară, asociază paritului de limbă cronicărească, sublimului eroic, o savoare de demnitate orientală schilț ironic în peniță: „Sculele, bantii / Zăceau în zăpadă printre / sîpete fără lăcate / și printre cadinele răsturnate / cu carnea numai în răsfațuri albînd / și-acum desculte, orbecînd / trase de lungile plete / ca iepele de coame, fete / tivite printre leșuri de turci / bălăbănite în furci”. Rituala închinare a pașei în fața sutanului devine un grotesc sărut al călcîiului: „Pe Sinan pașa, vizirul dintîiului / i-au chemat să-i sărute călcîiul”. Poetul rimează „Brăila” cu „sila”, „năucul” cu „Ruscicului”, forma verbală populară a persoanei I singular „voi” cu „război”, „Mustafă” cu „raia”, „aceasta” cu „Gheorghe Basist”, „cazu” cu „se”, „alai” cu „Sihlai”, „plan” cu „Sinan”, „poeni”, cu „Călugărenii”, „Ardeal” cu „cal”, „Udrea” cu „Dunărea”, obținînd efecte de un rafinat humor, care, ca o pinză freatică, străbate tot subsolul acestei poezii, altminteri înalt-solemnă, sublim-ceremonioasă, cunoscută luptă și victorie românească de la Călugăreni este sugerată, prin contrast, de o concentrată pagină dantescă: „La Călugăreni, pe pod, / turcii buluciră mult norod, / dar el (Mihai — n.n.) cu sirg / i-au risipit în smirc, / de-a rostogol, / ca porci-notau în nămol / de parcă-i știșea cu colții / balaurăști și cu solzii”.

Că tema eroicii istorii naționale reprezintă un loc geometric al meditațiilor lui Gheorghe

Tomozei o demonstrează, cu lux de argumente, amplu volum **Poema patriei** (1977), dedicat integral unor „subiecte” și motive desprinse din bătrînele cronici și din legende neamului. Cartea, cu toate gândurile ei, este pusă sub semnul unui motto desprins din însemnările lui Chesarie Dapontes: „Dumnezeu a făcut lumea fără a se gîndi deloc; pe tine, însă, cu marea sa îngrijire. Cerul și pămîntul, fără osteneală; cu tine însă cred că a ostenit. Fala lumii, Valahia! Frumușetea Evropii, Valahia! Livzile tale-s pretutindeni, stăpuți tîi în tot locul. Ca frunzele-s boii, ca stelele-s oile, ca nisipul sunt caii, căprioarele-s cite voiești, șoimi cît poțtești, de iepuri și de cîini te satul. Adîncurile tale sunt comori, din trupul tău curge în adevăr miere și lapte, din coapse, apă cu aur curat și lucitor, iar pieptul țî-e împodobit cu cetăți, umerii cu grădini și fruntea cu mănăstiri...”

Se subînțelege de aici că volumul nu-și refuză un amne tot idilic, o altare optimist evlavioasă, o anume jubilație. De altfel, poetul chiar „teoretizează” undeva nevoia de optimism în abordarea subiectelor din istoria națională. Intemeiată pe o observație de bun simț, pe o judecată realistă, convingerea lui Gheorghe Tomozei are toate argumentele în favoarea sa: „Nu ne putem întemeia numai pe simțămîntul / jertfelor, evocîndu-l la nesfîrșit / pe Celdepe — / tronul de foc ori Ruptule — cămile, / poate nu închinîm / vorbim despre biruințele noastre. De-am fi fost / numai carne muncită de sabia navăllitorilor / n-am fi rămas ce suntem”. Silogism aforistic, irefutabil, care, ca o axionă, nu mai necesită demonstrație. Prin urmare: „Istoria nu e doar acel concentrat de durere / pe care îl soarbe adolescentul cărău-i spunem / că-și uită obîrșia. Nu e doar frigul /

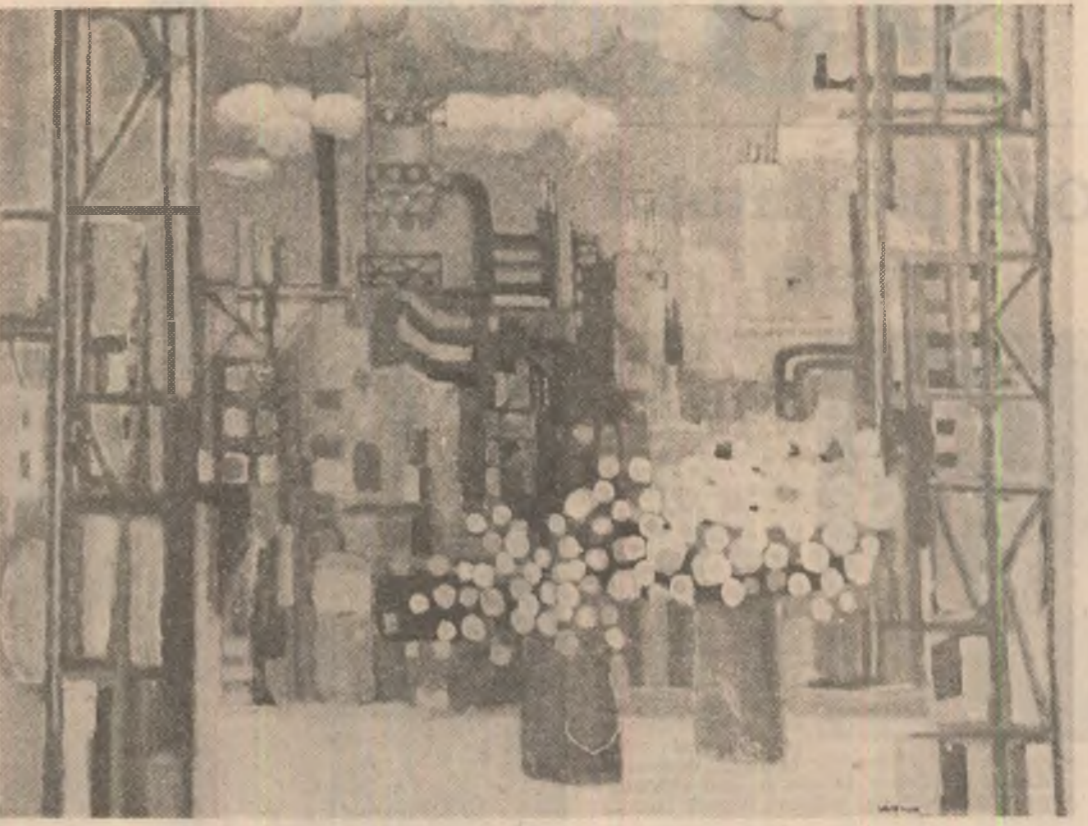
turnat în vertebre de memoria fără somn a / acestui pămînt. E și soare, e soare (s.n.) / tot așa cum e veghe, cronicărească și vis” (Vorbește poetul).

Nu știu cit își ironizează Gheorghe Tomozei anumii contrați care văd istoria ca o suită de valori insingerate, care nu zăresc în jur decît tragedii catastrofale, uitînd faptul elementar că, în pofta altor tragedii care, fără discuție, au fost poporul român a continuat să existe și să se bucure de viață, chiar să-și scrieaze pe humer anumite metehne; nu știu, deci, cită ironie se răsfrînge asupra unor contrați (deși un abur de ironie travestită în autoironie aceste versuri conțînă), dar rămîne cert că, explorînd atent datele istoriei, poetul nu se lasă condus de nici o „idee” preconcepută, de nici o obsesie personală pe care s-o suprapună peste destinul neamului. Sau, mai precis, dacă are totuși vreo asemenea „idee” — ideea soarelui atotstăpînitor, de pildă, aceasta izvorăște din chiar cronicele timpului, ale unui timp care a fost și „decupra” omului, dar și „sub” el. (Dovadă — lumina din frescele bisericilor, culorile calde de pe zidurile caselor, din atitea tablouri și de pe costumele tradiționale, smălțul strălucitor de pe vasele lucrate de meșterii olari, vitalitatea și euforia care se citește pe nu puține din produsele spiritului zămislite pe acest pămînt, — ca să folosesc doar citeva din elementele și motivele la care apelează și din care se adăpă cu neșat poezia lui Gheorghe Tomozei).

Pentru Gheorghe Tomozei, poezia nu este un lux (oricît de luxosă ar părea ea unora, mai ales propria-i poezie), ci o imperioasă necesitate, fără de care nu se poate trăi. De aceea nu mai miră că el („fără indolia, cel dintîi” — o spune cu neascunsă mîndrie) caută umbrele poezilor daci. „Sunt sigur că ați fost, / trebuie să fi avut o limbă a voastră / în care să vă sîterai versurile nescrise / fiindcă fi-și-put în nici un alfabet” (Poezii lui Decebal rege). Deși nici o urmă nu-i atestă, iminenta lor existență se impune, iarăși, printr-un raționament logic, ineluctabil.

Limba poeziei lui Gheorghe Tomozei, limbă „ce-o știu de la bunica”, are un vesnic nămur de havyze bizantine. (Focul hrănit cu mere). De fapt, cuvintele sale chiar „s-au vrut — după cum însuși mărturisește — curcubeu bizantin / arcuit dintr-o timpă a lumii / în alta.” (Un fir de viață).

Această „topografie” bizantină se observă, și mai pregnant, în volumul **Gloria ierbilor** promovat de Academie. În cele șapte capitole ale sale (Sonetele, Hotel Arcadia, Rune, Vers despre vers, Surpare de privești, Memoria fetei și Gloria ierbilor), volumul exprimă întregul drum al liricii lui Gheorghe Tomozei, de la încercarea dramatică de a prinde în forma fixă totuși — a poeziei sentimente dintre cele mai diverse și mai răscolitoare, pînă la a obține „gloria ierbilor”, permanența, vitalitatea, tineretea ei fără bătrînețe, trecînd și prin clima caldă, imbiătoare a Arcadii, și prin infernul amintirilor, și prin cel al meditației asupra cuvintelor, și ajungînd, grație fantaziei, la o „fericire”, la posibilitatea rememorării unor cumplit tragedii și a unor luminoase figuri ale istoriei naționale, pentru vesnică pomene, pînă la identificarea poetului cu cronicarul de epocă. „Între parastasiemul lui Alexandru Andrei și fabulosul mitologic al lui Ion Gheorghe Gheorghe Tomozei scrie, cu tot „lerparul” său „de nervi”, o poezie picturală, cu ceva, din meșaniamul patriotic al lui Ioan Alexandru, cu ceva din jocul de cuvinte al lui Nichita Stănescu, cu ceva din nonsalanța și humorul lui Marin Sorescu, cu ceva din arabescurile lui Leonid Dimov — o poezie balcanică, impresionistă, a cărei originalitate trebuie căutată, deopotrivă, în sensualitatea frescelor istorice și în nobletea spirituală, livrescă a caligrafilor sale bizantine.

Octavian Vișan: „Fereastră”

nistor tănăsescu

Roșu de România

În primăvara României ard păduri de muguri într-o biruință partidul nostru-nscie pe stîndard lumina lor ca fructele-n sîmîntă

cum tatălui și mamei îi sint fiul și mă închin sfios în fata lor imi pun speranța-n unicul și-niului partid izvîrînd din dorul lor

o singură culoare-ncepe spectrul și tot florarul zării îi domină o singură culoare imi dă dreptul să te iubesc partid în ani lumină!

A fi tînăr

A fi tînăr, iar și iarăși, ca un zeu neostînit susținînd un cer albastru cu lumina de frunte

a fi tînăr mai înseamnă o poruncă de-implinț — de arat cu brazi în floare vesnicia unui munte

primăvara vieții noastre își deschide brațul larg nici o frunză nici un cîntec nu rămîne pe afară

de drapele-mpurpurate vînturi pașnice se sparg primenind cu gînduri bune dorul dragostei de țară

a fi tînăr, iar și iarăși, într-o bună dimineață cînd părinții încă tineri nu s-au depărtat de fi

respirînd cu mult nesațiu limba lor ca o dulceală crece seamănă prin vreme cîntec în ciocîiții

tîneresc, prin foc și ape, prin iubiri mistuitoare

ne purtăm în demnitate inimile la vedere — țara noastră, maica noastră cea în veci nepieritoare

macii din ogorul piinii se abîjn de la durere a fi tînăr, iar și iarăși, cit mai poate să cuprîndă

verbe mari letopisitul unui singur spic de griu — între paginile sale noi veghem să nu se-aprîndă

pacea lumii la-nedimnă cu răcoarea unui riu!

Patrie sau fericire

Nu mai noi ne îndrăgostim de vulturi în zbor, numai noi gîndim un poem pe măsură-ți!

Patrie sau fericire — undeva, către ochii tăi de cărbune, undeva, către umerii noștri

de sare își face liniștea cuburii și înfloresc trandafirii!

Nu mai noi îți ținem de dor și de sete, numai noi locuim de mii de ani după-amiază

numai noi locuim de mii de ani după-amiază — oglînzile noastre nu se vor sparge nicînd!

Cerul nostru

Atîta timp cit noi sîntem iubire și țara e-un tîmăr de roi vestite ne va rămîne-această fericire în veacul vechilor de aprat

ardem ca pomii rodnici din livezi prin anotimpul păcii în picioare iar clopoțele noastre la amieză vestesc no jale ci înșămîntare

cerul nostru e curat ca steaua pe sub cere zilnic ne prind zorii îmbrăcați în mantia și-a zăua pururi invincibilă a flori!

Patria

Statuile nu-s din bronz ci din piine cu aburul acestei înțelegimii ne hrănim

privirile zile de-a rîndul — ce eroi ce nume de păsări urcă pînă la noi de ne păstrează peste iarnă verde pămîntul

apoi umbliăm în drumul patriei de absorbire totuna cu o cetate a dreptății totuna

de tineri ni se așează pe umeri o apăsătoare taină de fericire și nu se mai scutură patrie nici în pragul morții

apoi intrăm în deșisuri ucidem întinerul cu o torță

se văd iarăși împreună pe cer luna stelele și soarele

cine nu crede în lumina cuvîntelor noastre nu știu să fi semănat vreedată miriștile vieții nu i-au întepat încă picioarele

Patria mea păzitoare

„Mă apropii de patria mea — azi am jurat în fata mulțimii: „pomul acesta va rodi peste noapte fructe de aur

atîtea fructe cite pot eu ridica, victorios, în miini

deasupra capului meu tînăr”

mă apropii de patrie — nu cunosc fericire mai mare decît a mea nici bucurie mai mare decît a mulțimii

în zori: fructele mele ogîndindu-se în argintul pletelor mele

la doi ochi odată un măr cu tot și cu totul — din aur...”

Desen de Mihaela Negru

Fănuș Băileșteanu

valeria deleanu

Din istorie

E infinit mai drag partidul la lumina unei frunți Uitați-vă în ochii copiilor Colonizind visul celor, cîndva, căzuți Ocrotiți pacea surusului înflorit Istoria e o cămașă roșie pe care fiecare din noi o poartă, sîrbătorindu-te, partid!

Idealul istoric

Desigur, idealul istoric s-a împlinit Puteam cere monumente înfipte în timp, puteam cere drumuri eterne, dispre inimă suitoare, puteam aprinde o lumină și mai mare. Mers solemn către departe Partid, conducător, vi se dă iubire nemăsurată!!! Pruncii se nasc, simțind pe frunte răsuflarea curată.

Martirii

Ar mai fi martirii... Ei-s-au dat jos de pe rug Cămașile li s-au aprins, ei le-au înălțat steaguri în văzduh Se lumina. Din miini le răsărea soarta.

plastică

p

Comunicare directă

Ce se mai poate spune nou despre Piliuță, artist pe seama căruia s-a consumat destulă cerneală de stilouri și tipografică? Răspunsul ni-l oferă expoziția abia deschisă la Galeria Municipiului, unde sint grupate lucrări recente, impregnate încă de mirosul culorilor. Un miros de cîmp proaspăt intrat în primăvară, inundat de flori și de lumină. Fără a fi un jubilat sau un extaziat în fața spectacolului anotimpurilor, Piliuță nu își reține momentele de entuziasm în fața izbucnirilor corolelor. Le privește însă fără pofta lacomă a pictorilor care își scaldă retina cu toate nuanțele. Ca bun degustător, procedează selectiv: „Poftiți — pare a spune, cu cunoscute-i bonomie. Mă bucur și eu în fața unei plante”. O ia și o examinează, după care propune celorlalți o variantă selectivă și ușor melancolică a contemplării. Sint inimita-

bile aceste imagini florale caligrafiate. Precizia liniei nu are cusur; este de o eleganță caldă, ca o îmbrățișare stăpînîntă. Proiectate pe un fond de regulă alb, florile lui Piliuță își exaltă în liniște singurătatea meditativă, într-o calmă tăcere. Despre ele nu se poate scrie folosînd vocabularul criticii ci doar recurgînd la ritmurile poeziei. Ritmuri potrivite altminteri și pentru portretele și peisajele sale, dar în alt mod. Nostalgia burgului, semnaltă de noi cu alt prilej, tot în aceste coloane, s-a dizolvat într-o nostalgie generică. Ființele și obiectele par intrate într-un con de umbră al amintirii de unde sint reactualizate cu grija de a nu fi tulburate. Ceea ce ochiul a văzut chiar ieri sau astăzi, pare a se așterne pe pinză dintr-un anotimp incert al memoriei, retrăit cu detașare. Piliuță cel

de astăzi, este, hotărît lucru, mult mai reflexiv și poate mai neliniștit decît cel de alaltieri. Se deduce mai ales în portrete, unde luciditatea ironică sau solemnitatea cordială de altădată sint înlocuite de o introspectivă neliniște. Ipostaza căutată este, în fapt, cea a propriului eu depășat în alt chip, scrutat cu o înfrigurare ce nu atinge coarda expresionistă, nu sochează, nu strigă, ci doar solicită. Dincolo de aceste aspecte mardind într-un fel aprofundarea propriilor disponibilități intelective îl regăsim pe artistul stăpîn pe sine, lipsit de orice inhibiție în fața temei, dispus să se aplece asupra ei cu cordialitate și chiar afecțiune, dacă simte că este cazul. Sinceră și jovială rămîne pictura lui Piliuță chiar în ipostazele ei de necăută gravitate. Dar comunicării directe, neostentative, rămîne calitatea cea mai de preț a artei unui artist ce a traversat toate virtele creației închinînd bilanțul în activ. A-i spune „maestre” și a-l clasifica pe Piliuță ar însemna să renunțăm la imaginea sa de „copil teribil” al generației sale, pe care și-a purtat-o ca pe o dulce povară peste decenii.

Grigore Arbore

muzică

m

Cîntecul patriotic românesc

În privința unui foarte important teritoriu al muzicii vocale și vocal-instrumentale există numeroase cercetări de anvergură, întînd deopotrivă spre reconstituirea „drumului” în vreme al unor lucrări care s-au impus în conștiința și istoria neamului cit și spre extragerea unor elemente sintetice, insistînd în special asupra integrării acestor fapte de cultură în peisajul social și cultural al epocii pe care au caracterizat-o. Din acest punct de vedere, cartea lui Mircea M. Stănescu (tipărită la Editura Muzicală), **Cîntecul revoluționar și patriotic românesc**, are o importanță indiscutabilă, cele două tipuri de prezentare, istoriografică și sintetică, fiind, în mod variat, prezente în cele aproape 300 de pagini ale cărții. Structura sumarului este elocventă pentru tratarea unui material foarte vast și, reproducînd aici integral titlurile capitolelor, ne vom face o idee exactă în privința articulațiilor lucrării, orientate în primul rînd după criterii cronologice. Iată deci titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de

țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de

țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Românească la 24 Ianuarie 1859, Independența și războiul pentru Independența României la 1877—1878, Unirea și lupta pentru Unirea Transilvaniei cu România, la 1916—1919 și constituirea Statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, mari momente de istorie celebrate în cîntecul naștunii și armatei; IV. Cîntec socialist, comunist, țărănesc și muncitoresc, militante și protestatar, de la 1880 la 1914; cîntecul revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944; V. Patruzeci de ani de cîntec revoluționar și patriotic românesc sau imnurile și marșurile de luptă comuniste, de muncă avîntată pentru progresul, independența și suveranitatea patriei și de supra atășămînt față de statul român socialist și, deci, titlurile capitolelor: I. Cîntec popular și culte ale românilor din secolele XV—XVIII; Expresii ale dorinței de dreptate națională și socială; Cadru de evocare a marilor noștri voievozi și mari conducători de mișcări revoluționare; Reflex al dragostei de țară; II. Aura revoluțiilor române de la 1821 și de la 1848 și reflectarea acestor ani de generoase aspirații și cumplit confruntări în cîntecul nostru de patrie și de luptă; III. Unirea Moldovei cu Tara Române

ÎN INTERESUL SUPREM AL PĂCII, AL CAUZEI ÎNTELEGERII

Să înceteze recurgerea la forță!

actuale, extrem de actuale prin permanența dezideratului lor constructiv, istorice prin însăși conștientizarea...

strădanțiile de azi ale salvării progresului și civilizației. Este un act de agresiune care nu se justifică prin nici un pretext...

Anul Internațional al Păcii nu poate fi edificat în alt fel decât prin mijloacele înțelegerii, printr-un program larg de măsuri și acțiuni concrete...

Pacea în Mediterana și în întreaga lume trece prin grele și dramatice încercări datorită acțiunilor militare americane...

Despre viață

am avut prilejul în urmă cu doi ani să călătoresc în Libia, ca invitat la Festivalul panafrikan al tineretului...

ranei au fost tulburate de stirea pe care în urmă cu câteva zile agenții de presă au adreșat-o întregii lumi...

mă starea de încredere, starea de pace.

România, președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu își fac din apărarea acestei idei vitale un crez permanent...

Nu-mi pot imagina cum arată un oras al amintirii mele respirând soarele și briza Mediteranei...

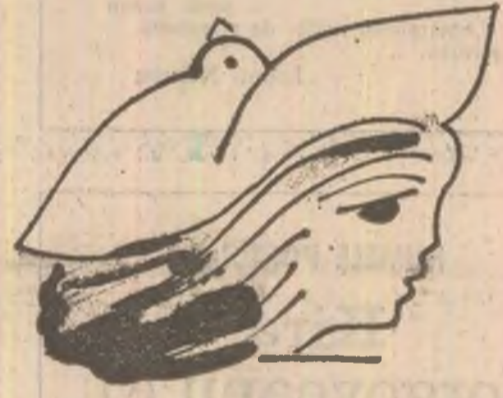
Nicolae Dan Fruntețu

Apel la rațiune

am reconstituit din documente oficiale mersul celui de-al doilea război mondial și litera scrisă, atât cât ea poate să rețină din existență...

Acțiunile militare americane împotriva Libiei reduc spectrul unui război care, în condițiile transformării lui într-un război nuclear...

Constantin Stan

corife. În fiecare an, șapte milioane de hectare de sol arabil intră în comă. Pădurile tropicale se devastază într-un ritm de 20 de hectare pe minut...

line tuturor oamenilor normali: terorizarea păcii.

Prin implicații succesive marasmul inarmărilor afectează, global și profund, un întreg mecanism social, politic, economic, ecologic.

Știm cu toții că, în fiecare an, mor de foame, pur și simplu de foame, 50 de milioane de oameni...

Radu Budeanu

DIN LIRICA SOVIETICĂ

Mă rogi

Mă rogi să-ți povestesc despre război Dar n-ai mai vrea să mă întorc în timp Și nici în minc să mă răscotesc...

Și timpul

Și timpul trece fără să ne-ntrăie Dacă ne place să fim mai cărunți Sau pașii mari spre fetele frumoase...

În românește de Dumitru Bălan și Teofil Bălaj

Serghei Baruzdin

Din anii vechi

Din anii vechi nu vreau să-ți amintesc Nici bucurii puțin nici tristețe M-am desprăfit de gânduri moi, răzețe...

Nici nu mai vreau să mă-nilinesc cu mine Că nu mi-e dor de mine niciodată, Pe tine te aștept, meru curată...

REVISTA STRĂINĂ

LITERATURA FRANCEZĂ a pierdut în aceste zile doi scriitori reprezentativi: Simone de Beauvoir și Jean Genet.

ÎN LUNA IULIE, lumea muzicală internațională va marca centenarul morții marelui compozitor Franz Liszt.

UN CRITIC incisiv este David McDuff, recenzentul celor mai noi traduceri de poezie românească în Anglia.

SPORT

Fericit pentru luna aprilie

Scriu cu litere de mărșăritar, lângă stearța umbrită de mari ciorchini de glieciună: Steaua a invins cu 3-0 pe Anderlecht și s-a calificat în finala Cupei campionilor europeni.

Mihai Takacs: „Inserare”

gătoare. Prezenți la sărbătoarea jupuirii și înecunării, nu vom uita niciodată că această primăvară ne-a înălțat în virtutea lui mai amefitor al bucuriei.

Rest, hai băleții! Vom trece și acest hop. Fericit pentru luna aprilie, al dvs.

Fănuș Neagu

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Fruntețu, Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zăinescu (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Științei nr. 1, tel. 17.32.09 ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 115, tel. 50.74.95

Tiparul executat la: COMBINATUL POLIGRAFIC CASA ȘTIINȚEI